

Tryggheten gir frihet

Taler

Martin Kolberg

Dato

1 mai 2006

Sted

Porsgrunn og Skien

Omstendigheter

1. mai

- 1 "Internasjonalt samhold" er parolen for årets 1. mai-markeringer. Det er et tema som følger en god tradisjon. 1. mai har alltid vært en internasjonal solidaritetsdag. Og våre verdier om frihet, likhet og solidaritet har alltid handlet om hele verden. Våre kamper gjelder hele verden. Ingen land kan alene løse sine
5 utfordringer.

Fortsatt mangler arbeidere over store deler av verden rettigheter vi i dag tar som en selvfølge. Mange har ikke jobb. Og mange av de som har et arbeid å gå til får så lite betalt at de ikke kan brødfø seg selv og familien. De har ikke frihet til å
10 organisere seg, og de har ingen beskyttelse mot et farlig og skadelig arbeidsmiljø. Mange blir kastet i fengsel når de står fram og forvarer faglige rettigheter. Det er vår klare forpliktelse å støtte dem som i dag fører de samme kamper som norsk arbeiderbevegelse gjorde for 100 år siden.

- 15 "Likegyldighet kan være årsak til krig. Håpløshet også. Hvis de likegyldige og de håpløse blir mange nok, setter de sistnevnte fyr på verden".

Det var den danske forfatteren Carsten Jensen som sa dette for noen år siden. Og det er godt sagt - særlig hvis vi vil forstå noen av de konfliktene vi står
20 overfor i dag. Og de passer også godt for det som skjedde i februar og mars i år, da den muslimske verden stod i brann over karikaturene av profeten.

Det som skjedde viser hvor nær vi er kommet hverandre, men også hvor mange hindringer det gjenstår å overvinne. Verden er blitt slik at hvert ord som trykkes
25 spres til alle verdenshjørner med lysets hastighet. Men hvor de kulturelle forutsetninger for å forstå og fortolke andres levesett, ikke har holdt tritt med denne utviklingen.

30 Da er det viktig å huske at de anslagene som kom mot norske mål ikke er uttrykk
for alle muslimers holdninger til Norge. Det er et uttrykk for noen få
ytterliggående menneskers holdninger. Det viser ikke minst den klare avvisning
av angrepene vi har sett fra norske muslimer. De viste mot da de satte seg ned og
35 snakket sammen. Deres dialog fikk stor betydning for sakens forløp i Norge og
for Norges situasjon internasjonalt. Vi har hørt at sentrale ledere har vært
kompromissløse i sin avvisning av vold.

Vi må ikke la ytterfløyene få styre dagsordenen og dominere arenaen. I stedet
må vi ta til orde for dialog mellom kulturer, land og religioner. For oss har dialog
40 alltid vært den ønskede løsningen for å skape fred. Vi var pådrivere for dialog
under den kalde krigen. Vi har vært det i arbeid for fred over hele verden. Og vi
vet at det nytter.

Noen mener at dialog er tegn på svakhet. Det er feil. Dialog er den modiges vei.

45 Hvis konfrontasjonen overtar, finnes det ikke grunnlag for å bygge broer. Alle
ser at det ikke finnes rom for forsoning mellom posisjonene til Hamas og Israel i
dag. Likevel svarer israelere og palestinere forbausende likt når de blir spurt om
deres visjon for fred. De politiske posisjonene er forskjellige, men de
50 grunnleggende interessene er ikke så ulike. Da er det bare dialog som kan gi
fred. Vi arbeider for at denne dialogen kan komme i stand. Derfor må vi også ha
en dialog med begge parter.

Vi skal ikke svikte det palestinske folket i en vanskelig situasjon. Vi skal jobbe
55 aktivt for en fredelig utvikling i Midtøsten. Det betyr at også Israel må ta sitt
ansvar.

Vi forventer at Israel etterlever inngåtte avtaler, sentrale FN-resolusjoner og krav
fra det internasjonale samfunn om å stanse annektering av palestinsk land,
60 stoppe ulovlig bosettinger og bygging av den folkerettsstridige
seperasjonsmuren.

Israelsk tilbakeholdenhet og etterlevelse av disse kravene er av største betydning i
dagens kritiske situasjon. Det skal vi være tydelige på.

65 Sosialdemokratiet skal aldri la likegyldigheten rå. Vi skal gjøre en innsats for å

skape en bedre verden. Ganske enkelt fordi vi mener vi har et ansvar.

70 Og det ansvaret vil vi ta også når det gjelder å hjelpe verdens fattigste.
Regjeringen har ambisiøse mål om å bidra med mer og bedre bistand. Det
handler for eksempel om å ha reddet 700 000 barn bare de siste par år fra
sykdommer som ellers ville drept. Dette har Norge bidratt til ved å vaksinere
barn i fattige land.

75 Den handler om dramatiske konsekvenser for millioner av fattige verden over,
om vi hadde kuttet vår bistand.

Vi har et prosjekt: Vi vil skape et globalt velferdssamfunn slik vi skapte det
80 norske.

Det internasjonale samfunnet skal bli et bedre folkestyre og et sterkere
rettssamfunn, der det ikke er den sterkeste rett som rå. Det er visjonen for
verden som både Arbeiderpartiet og regjeringen styrer etter.

85 På en internasjonal dag er det også naturlig å snakke om den norske modellen.
Om hvorfor det går ganske bra for Norge sammenliknet med store deler av
verden utenfor. Vi er ikke fornøyde, men skal vi forstå vår tid, forstå hva slags
politikk som skal føres, må vi sammenlikne oss med andre. Å se om det er slik at
90 våre velferdsordninger og våre fagforeninger hindrer utviklingen, eller om det er
det som driver den fram.

De nordiske landene har bevist at et omfattende velferdssystem, streke
fagforeninger og rettferdig fordeling ikke står i motsetning til det å gjøre det
95 godt internasjonalt. Tvert i mot vises det at det er en forutsetning for å gjøre det
bra. Vi satser på fellesskapet slik at alle skal få like muligheter, fremfor å kun
satse på de privilegerte. Mennesker skal få muligheter ut fra de evner de har, ikke
ut fra rikdommen de besitter.

100 Vi lykkes godt i Norge fordi vi er et åpent land. Vi har forstått at om vi skal sikre
velferden, så kan vi ikke isolere oss. Det har dere skjönt her i Grenland, det er få
av arbeidsplassene i industrien som hadde eksistert dersom vi ikke hadde åpnet
oss for verden.

105 Forskning er viktig fordi det viser at vi er et moderne og framtidsrettet samfunn.

Et samfunn som bygger på arbeiderbevegelsens prinsipper, nemlig tiltroen til menneskenes muligheter og evner. Det finnes ikke problemer, det finnes ikke vanskeligheter dersom menneskene slippes fri og alle får like muligheter.

110 Sammenlignet med budsjettet for 2005 har vi styrket Innovasjon Norge med 307 mill. kroner. Vi skal satse videre på forskning i årene som kommer.

I mange år har vi snakket om globaliseringen og konsekvensene av den. Det er få områder i Norge som kjenner globaliseringen på kroppen så godt som folk her i

115 Grenland. Industrien og næringslivet er avhengig av store internasjonale markeder for å sikre leveranser og lønnsomhet. Samtidig vet vi at dette også har ført til at bedrifter i samarbeid med de ansatte har måtte omstilt seg kraftig for å møte den internasjonal konkurransen. Selv om det har vært smertefulle prosesser har Grenlandssamfunnet klart dette med en enorm evne. Da Norsk
120 Hydro la ned magnesiumfabrikken på Herøya i 2002, ble rundt 600 arbeidsplasser direkte berørt. Dystre spådommer gikk ut på at det i tillegg ville gå tapt tre eksterne arbeidsplasser for hver magnesiumansatt. Slik gikk det heldigvis ikke. Det ble satset offensivt og lagt til rette for ny virksomhet. I dag arbeider rundt 3100 mennesker på Herøya. Det er flere enn i 2001 før
125 magnesiumfabrikken ble nedlagt.

Det er alvorlig å bli sagt opp. Det skaper usikkerhet når jobb og inntekt forsvinner. For selv om jobben forsvinner, forsvinner ikke regninger og avdrag på huslånet.

130

Høyresiden har alltid hevdet at den sosialdemokratiske velferdsmodellen med omfattende offentlige løsninger og en sterk fagbevegelse har hindret omstilling.

I Grenland har dere vist at det er motsatt. Det offentlige gjennom kommunene, staten, fagbevegelse og bedriftene har gått sammen å sørget for at omstillingene har blitt gjennomført på en best mulig måte. Trygghet i hverdagen gir også trygghet til omstilling og endring.

135

Grenland står imidlertid fortsatt overfor omstillingsutfordringer.

140 Papirproduksjonen ved Union på Klosterøya i Skien er nå nedlagt. Ved Borealis i Bamble kommune er den ene av tre fabrikker vedtatt nedlagt. La det være sagt. Denne regjeringen vendte alle steiner for å bidra til fortsatt produksjon ved Union. Regjeringspartiene ønsket å gå inn med de virkemidlene som var tilgjengelig. Nå må vi se framover.

Derfor er det gledelig å se at 250 av de tidligere Union-ansatte nå har nye jobber å gå til. Det er også gledelig å se at Aker Yards øker bemanningen. Og det er gledelig å se at nye bedrifter vokser fram.

150

Regjeringen stiller opp. Vi har bidratt med et fond på 25 mill. kroner i Skien for å stimulere arbeidet med å skape nye arbeidsplasser og næringsvirksomhet. Norske Skog vil bidra med 30 mill. kroner i det framtidige omstillingsarbeidet.

155 Det er etablert en arbeidsgruppe med representanter fra Norske Skog, Skien kommune, Telemark fylkeskommune, Innovasjon Norge og tillitsvalgte ved Union som ser på hvordan man kan få til ny virksomhet på Klosterøya. Jeg vet at det jobbes aktivt med denne saken.

160 Denne regjeringen vil føre en aktiv næringspolitikk. Det er en bredt anlagt politikk som omfatter mange innsatsområder. Vi har nå en regjering med evne og vilje til å føre en slik politikk.

Aktivt eierskap betyr blant annet at staten skal være en krevende og profesjonell eier som har klare forventninger til selskapenes styrer og ledelse, men som også "kan stille" opp for selskapene når det kreves. Og det betyr at vi vil være opptatt av hvem som sitter i styrene der staten eier. Men, det å være en aktiv eier betyr ikke at vi skal overprøve kommersielle beslutninger og at vi skal instruere selskapenes styrer i enkeltsaker.

170

Vi er for tungt norsk statlig eierskap i mange norske bedrifter for å sikre nasjonal forankring av de bedriftene, med hovedkontor, forskning, andre strategiske beslutninger - i Norge.

175 Offentlig eierskap er også viktig for å sikre fellesskapet inntekter fra våre felles naturressurser, som vann, olje og gass. Derfor trenger vi tungt offentlig eierskap innen disse sektorene.

Statlig eierskap skal også være en motvekt til kvartalskapitalisten. Hvor de eneste resultatene som teller er de som kommer hvert kvartal. Dersom slike aktører får dominere norske bedrifter vil det føre til at langsiktige gode investeringsbeslutninger blir vraket til fordel for kortsiktige investeringsbeslutninger som synes raskere i regnskapene. Dette kan ikke

180

185 bestemme næringsutviklingen i Norge. Kvartalskapitalister skal ikke bestemme om det skal bli gassrør til Grenland eller ikke. Som dere vet har Gassco hatt i oppdrag å gå inn i konkrete drøftinger med industrien i Grenland og Trøndelag med sikte på å finne en løsning på hvordan Grenlandsrøret, kan realiseres.

190 Gassco har lyktes i å få med seg tilstrekkelig mange interessenter og er nå i gang med neste del av prosjekteringen som skal være over innen 1. oktober i år.

I tillegg har prosjektet blitt utvidet til å inkludere en videreføring til Østfold og Sverige. Her har det åpnet seg spennende muligheter. Initiativene kommer fra
195 sentrale miljøer i Grenland, men også i Agder, Østfold og Sverige har vi aktører som er reelt interessert i dette. Det er også unikt at industrien i to land går sammen om å utvikle et større infrastrukturprosjekt. Utvidelsen kan gjøre markedsvolumet stort nok til at bygging er økonomisk forsvarlig, og dermed løfte prosjektet fra skrivebordet til virkeligheten. Dette prosjektet har jeg veldig
200 tro på. Selv om det ikke er konkludert, skal dere vite at med regjeringsskifte så har vi gått fra å ha en borgelig regjering som lette med lys og lykter etter argumenter mot gassrør, til en regjering som virkelig ønsker å få til et gassrør.

Tage Erlander sa: "Det finnes ingen større frihetsverdi for vanlige folk, enn å
205 kjenne trygghet". Sånn er det. Vi står nå i et område hvor arbeidsløshet i perioder har vært svært høy, vi vet at det betyr ufrihet. Vi vet at det er ufrihet å bekymre seg for sin egen helse. Vi vet at det er ufrihet å bekymre seg for sine foreldres tilstand og omsorg. Vi vet at det er ufrihet å bekymre seg for sine barn.

210 Det er den tryggheten offentlig sektor, som kommunal ansatte gir, den tryggheten gir frihet.

Det er også derfor vi ved høstens valg fikk erstattet en Regjering som ville prioritere nye store skatteletter framfor å satse mer på velferd.

215

Du kan gjøre mye for å forberede alderdommen. Du kan spare penger. Du kan sette dem i fond. Du kan ha dem i sparebanken. Du kan legge dem i madrassen. Men penger er ikke trygghet alene. De hjelper deg ikke når du skal snu deg den natten du trenger hjelp til det.

220

Tryggheten består som oftest i at en kommunalarbeider kommer hjem til våre gamle. Hjelper til med medisinen, og kanskje noe å drikke. Du får en klapp på

kinnet, veksler noen ord og den ansatte reiser videre til den neste som trenger litt
225 hverdagssolidaritet. Tryggheten er en kommunal omsorgsarbeider.

Derfor har vi lovet 10 000 nye mennesker i eldreomsorgen. 10 000 nye
mennesker som skal vise hverdagssolidaritet. Vi sier nei til å gjøre dette til et
marked slik FrP og Høyre har gjort i Oslo. Vi sier ja til offentlig
230 hverdagssolidaritet.

Valgresultatet i fjor høst ga oss tillit og en god mulighet i fire år. Nå skal vi bruke
tiden godt. Vi har mye vi vil ha gjort. Så lenge skolen ikke er bra nok og ikke alle
eldre får den omsorgen de fortjener, er ikke Arbeiderpartiet fornøyd. Så lenge
235 det finnes fattigdom både i Norge og verden, er ikke Arbeiderpartiet fornøyd.

Om vi lykkes, avhenger framfor alt av at vi klarer å levere resultater - å gjøre det
vi har lovet i Soria Moria-erklæringen. Det er oppgave nummer 1. Oppgave
nummer 2 er å møte våre politiske motstandere.

240

De siste ukene har vi sett meningsmålinger der Fremskrittspartiet har støtte fra
nær 35%. De er det ledende opposisjonspartiet, og vår klart største politiske
motstander.

245 Selvsagt skal vi ta debatten med våre motstandere. Noe annet er både arrogant
og uforsvarlig. Utfordringen fra Fremskrittspartiet gjelder alle på venstresida, og
alle som er opptatt av å bevare og utvikle velferdsstaten.

På samme måten som vi fikk fram tydelige forskjeller mellom oss og regjeringen
250 Bondevik skal vi få fram forskjellene i samfunnsretning som Fremskrittspartiet
står for og den sosialdemokratiske retningen.

I Fremskrittspartiet står arbeiderbevegelsen ovenfor en ny type motstander. Et
høyrradikalt og populistisk pari. De har den egenskapen at de på alle områder
255 har mer penger enn alle andre til alle gode tiltak. Til de tingene som vi alle
ønsker. Vi må få fram at det er umulig å gjøre som FrP vil uten at det får store
skadevirkninger. FrPs oljepengebruk er farlig for renta, og for de som har store
boliglån og studielån. Den er livsfarlig for arbeidsplasser i norsk
eksportvirksomhet. Med FrPs uhemmede oljepengebruk ville store deler av
260 eksportindustrien i Grenland fått store problemer fordi kronekursen ville gått i
været og det ville blitt dyrere å kjøpe norske varer. Det handler om folk sin

arbeidsplass. Det hjelper lite med billiger alkohol dersom jobben din forsvinner. I Grenland er FrP i hvert fall ikke partiet for arbeidsfolk flest.

265

Da er det viktig å huske at Fremskrittspartiets mål med samfunnet er noe ganske annet enn å beholde Norge som i dag, bare med flere ekstra milliarder til alle gode tiltak, slik det høres ut når de snakker. Det samfunnet de vil ha mer ligner det amerikanske samfunnet enn det norske.

270

Den aller første setningen i programmet deres er at "Fremskrittspartiet er et liberalistisk parti". De skriver i samme avsnitt at deres hovedmål er en sterk nedsettelse av skatter, avgifter og offentlige inngrep. Det er hovedmålet! Ikke trygghet for menneskene. Ikke god eldreomsorg. Ikke at folk skal ha frihet og like muligheter. Men at det offentlige skal holde seg unna! Det er noe ganske

275

annet enn de nordiske velferdssamfunn, hvor nettopp det offentlige bidrar sterkt til at alle får velferdstilbud.

Vi skal sette fokus på FrPs løsninger samtidig som vi snakker om vår egen politikk. Vi skal fortelle hvordan vi jobber for å styrke arbeidsfolks rettigheter, samtidig som vi får fram hva det betyr for folk når FrP vil svekke stillingsvernet. Når de vil at folk skal tape penger når de er sykmeldte. Når de var med å kutte i dagpengene og i uføretrygden. Når de vil ha minstepensjon til alle, og vil fjerne dagens AFP. Når de var imot at alle skal få tjenestepensjon. Dette skal vi snakke

285

om. Til de eldre skal vi vise at i de kommunene hvor FrP styrer, innfører de stoppeklokkeomsorg og privatisering - slik som i Oslo. Til landbruksområdene at de vil kutte i overføringene så dramatisk at de nærmest vil utradere norsk landbruk. Og til de som er opptatt av internasjonal solidaritet skal vi snakke om hva som skjer når de fjerner store deler av den hjelpen Norge gir til de aller fattigste i verden.

290

Fremskrittspartiet ønsker seg store endringer i velferdssamfunnet. De vil ha markedsløsninger og vil fjerne viktige goder som bidrar til trygghet for folk i hverdagen. Arbeiderpartiet vil derfor diskutere med Fremskrittspartiet om hvilket samfunn vi ønsker oss i Norge. Vi skal få fram konsekvensene av politikken deres. Samtidig som vi viser hvilket samfunn vi vil ha, gjennom de resultatene regjeringen leverer.

295

300

Neste kommunevalg i Grenland vil stå om dere skal bli styrt av FrP eller av Ap. Jeg håper og tror befolkningen i Grenland velger sosialdemokrati og felleskap, framfor liberalisme og marked.

305

Det første 1. mai toget i Norge gikk i Oslo i 1890. Den gang gikk 3600 arbeidere i tog og demonstrerte for kravet om 8-timers dagen.

116 år senere har vi fortsatt mye å kjempe for.

310

Vi kjemper for at høyrekreftene ikke skal få reversere verken 8-timersdagen eller andre viktige arbeidstakerrettigheter.

Vi kjemper for et samfunn hvor alle er med, og hvor det ikke er lommeboka som bestemmer hvem som skal lykkes og ikke. Hvor det er mer rettferdighet og fellesskap.

315

Vi kjemper for en verden som er rettferdig og uten fattigdom, hvor ingen undertrykkes eller forfølges på grunn av meninger og tro.

320

Så lenge vi har noe viktig å kjempe for har 1. mai-dagen fortsatt en misjon. Jeg er glad dere har kommet hit for å være med i denne kampen.

Gratulerer med dagen!

325

Kilde

330

<http://www.dna.no>

Emner

1. mai-tale

URI

335

<https://www.virksommeord.no/tale/tryggheten-gir-frihet>